

SADRŽAJ

1	Sjećaš li se Dolores? Yerba Buena	7
2	Market Street	12
3	North Point Street – Presidio	15
4	The Golden Fire Hydrant	26
5	Piedmont Gardens, prvi put	31
6	Lombard Street	44
7	Dolores Park	52
8	Kakasütés	58
9	Mission District	75
10	Piedmont Gardens, drugi put	87
11	Lafayette Park	92

12	Castro	97
13	Van Ness Avenue	105
14	Jordanovačke livade – Maksimirska ulica	116
15	Zvonimirova ulica, stepenice hrama Gospe Lurdske	125
16	Mirogojske arkade	134
17	Dolores Park	138
18	Istina o Baranji	146
19	111 South Grand Avenue, Los Angeles, California	161
20	Ulica kneza Domagoja, Zagreb	170
21	Valencia Street	178
22	Bodega Bay, Sonoma	188
23	Olympus Mons Phobos (Strah) i Deimos (Užas)	207
24	„Partija Pasijansa“	235

25	North Beach	249
26	Misión San Francisco de Asísi	253
27	Chinatown	260
28	Lombard Street	270
29	Moj treći posjet Piedmont Gardensu	276
	Castro	
30	Kuća na uglu 20th Streeta i Church Streeta	286
31	Bodega Bay	298
32	Ilica	305
33	Strossmayerov park	324
34	„Mama Medeya“	343

Roman je nastao prema motivima istoimene drame
Damira Zlatara Freya iz 2018.

Ovo je fikcionalno djelo. Imena, likovi, mjesta i događaji plod su autorove mašte ili su romansirani. Svaka je sličnost sa stvarnim događajima, mjestima i osobama, živima ili mrtvima slučajna.

*Čak i obična cigla želi biti više od onoga što je.
Kada gradiš, uzmi to u obzir.*

Luis Isadore Kahn, arhitekt, Philadelphia

Sjećaš li se Dolores? Yerba Buena

„Ne okreći mi leđa“, rekao sam gradu pod nogama. Ja sam onaj koji je plutao u hladnom Pacifiku čekajući pred Zlatnim vratima da ti vidim lice. Nije li čudno kako se pamćenje igra s čovjekom jer tek kad sam ugledao Dolores Street i Park, shvatio sam da se dugo poznajemo. Voljeti te isto je kao i već rođen ponovno se roditi. U ime naše prošlosti, daj da te zagrlim i preuzmem košaricu vrućih kestena, kao onda kad smo se rastajali na Columbusu, iako strepim da ćeš pri visokoj plimi, kad nešto moraš potopiti, prvo žrtvovati mene.

Kunem se da sam pokušao ukloniti moguću grešku, zadržati svaki slatki trenutak života, kako sam obećao, ali danas mi više nego ikada nedostaje njegova blizina. Osjećam se kao slomljeni most, ne znam kako postati cjelina i kako se poslije svega pomaknuti s mjesta i nastaviti živjeti. Svakog dana mislim na ono jutro na zagrebačkom aerodromu i šapat bića nagnutog nad mojim ušima: „Poljubi me još jednom da zapamtim što gubim.“ Prazne oči, moj nesmisao za bilo kakav odgovor...

Sve je to kasnije u meni probudilo veliki inat, zapravo revolt. Došao sam na mjesto gdje je prevladavajući mentalitet „živi i pusti živjeti“ i gdje me nitko ništa nije preispitivao. Kod nas u Europi i nije neka razlika jednih od drugih. Svi se miješaju u tvoj život prije nego se uopće snađeš, postoje oni koji braneći određenu točku u tvom „lajfu“, automatski traže korist za sebe.

„Poljubi me još jednom da zapamtim što gubim“, ponovio sam gledajući zaigranog psa kako trči za svojom igračkom po zelenim leđima Dolores Parka i obećao ti da kada budem imao, dijelit ću, a kad ne budem imao, prosit ću na ovim istim ulicama i udahnuo još jedno hladno jutro rođeno iz magle podižući prozor. U mojoj ljubavi prema tebi ima više boga nego u svim crkvama na tvojim brežuljcima. Znaš i sam da sam upravo ljubeći tebe na površinu vlastitog srca istetovirao imena ulica, četvrti, trgova i parkova...

Potvrđujem pred bogom i ljudima da si grad šarmantnih ekscesa i tvrdoglave upornosti u tome da se grade mogućnosti kako bi svatko bio to što je, što želi i voli biti...

Dobro došli kući svi vrludavi, veseli, neprilagođeni i odbačeni tražići za srećom.

Usredotočio sam se na tvoj bijeli kraljevski plašt i promatrao kako magla liže travu po zelenim rebrima još pospanog Dolores Parka, a onda se kao pijana od rose valja po krovovima gusto sraslih viktorijanskih vila gore prema Castru. Kako je moguća ovakva opsada bijelih oblaka na parkove i ljude usred ljeta, pomislio sam nalakćen na veliki centralni prozor goleme kuće na uglu 20th i Church St., preko puta The Golden Fire Hydranta. U to vrijeme još nisam znao za ledene ugriže koji vrebaju kožu ispod naglih naleta ljetne magle, no nije mi bilo jasno dotiče li me to hladna ćud zaljevske magle ili tek rođeni oblaci koji zapinju o grane i lica ljudi? Tako nemušti, skupljaju se usred ljeta na plitkom krovu grada pišući poruke po nebu oko visokih nebodera duboko ispod Mision Districkta, a onda mističnim šarama prelaze u novi oblik, postaju neki drugi svijet jer ih je svjetlost usrkala u sebe.

„Daj nasmiješi se!“ ponukao sam sebe.

Danas je prvi dan ostatka života, a ja se pitam zašto ga već osjećam kao uspomenu?

Od kada sam ovdje, slušam vjetar kako cvili u zglobovima kuće nad Dolores Parkom goneći žohare ispod kore zidova. Gledam kako se po starim predmetima prosipa omamljujući prah depresije, klaustrofobije i straha od smrti. Osjećam se užasno nemoćno. Ne znam što mi je, u što sam se pretvorio, zašto to radim samome sebi? Ako je to moje pravo stanje, onda je i moja prava kazna živjeti s time.

Gdje god bih na svijetu ovog jutra stajao, prošlost bi uz mene čekala trenutak u kojem će pokvariti sadašnjost. Bez onih koje najviše volim, osjećam se kao najusamljenije biće na svijetu, kao tramvaj koji se stotinama puta u jednome danu sunovrati niz brda kojima je opkoljen i ostaje netaknut. Sam sebi sam mač s dvjema oštricama jer ne dopuštam prošlosti da progovori. Radije gledam u ove padine. Padina do padine, kotlina do kotline, blatne strmine posrtanje i padanje.

Yerba Buena. Staro ime gorkog grada savijenih puževih kućica na čijem sedefastom dnu njeguje dušu zagledanu u vlastito lice, dok se tijelom opire vjetru koji je bičevao utopljenike pred Zlatnim vratima kad su stigli sa svih strana svijeta u potrazi za srećom. Naumio je sada svojim hladnim bičem krotiti nadu na ispucalim leđima sedefastog grada jer mu srce još uvijek trese nikad izliječena groznica tragača za srećom...

Još se uvijek ja, stranac, naslanjam na teške sajle tamnonarančastog mosta i preko zaljeva gledam i svjedočim grad prokletih milijunaša, jadnika koji skrivaju svoja lica i taje prava imena pred onima koji im od gladi bolesni umiru pod nogama. Nitko ovdje tko nije grabežljiv, nije stekao ništa! Nitko tko za to što ima, nije barem jednom ubio nečiju nadu, vjeru ili san. Promatram gladijatore što su probali ostati u tijelu igrajući nove igre na život i smrt u grandioznoj areni novoga doba između dvaju mostova i centralnim mjestom živog Babilona današnjice. Najveće transbiblioteke u galaksiji, ruinirane, stare, napola raspadnute piramidalne knjižnice, što se ponosno uzvisuje nad raspuknutim asfaltom i tramvajskim tračnicama. Nikada niti jedna biblioteka nije bila sagrađena tako visoko i blizu Bogu kao ova. Blizu dosega uma i daleko od njega. Ponosi se gomilama ljudskih sudbina, potvrda i prava na bolje sutra. Svjedočim čovjeku do čovjeka u gusto napučenim ulicama, kao knjigu do knjige na porušenim policama koje nisu izdržale težinu svakodnevnih tereta, preobrata, potresa i paleži. Veliko požarište svijeta, najrazbacanije zgarište duša i zbir dugih noći u kojima izgaraju snovi i krikovi neuzvrćenih ljubavi pod zvonima tornja na Embarcaderu.

Potvrđujem čovjeka knjigu. Tomove knjiga i tomove sudbina. Noći bez snova ovdje su kao dom bez krova! Vjetar u ustima, duga

topla ljeta i danima puna usta vjetrova! Kada zineš za životom, grad ti vjetrom napuni usta. Sve drhti, priprema se pobuna prezrenih... Ako će netko srušiti svijet, srušit će ga neprihvaćeni. U toj pobuni što se sprema i tuga može biti glamurozna. Od sjaja do očaja samo je sekunda. Da, prepoznao sam grad u koji sam pozvan podnijeti svoju žrtvu!

„Podigni glavu! Dolazi vrijeme promjena“, odzvanjalo mi je u ušima. „Ne možeš se neprestano boriti protiv onoga što jesi!“

Shvatio sam, ako zagusti, mogu jedno poglavlje života jednostavno ukinuti ili cijeli pisani teret papira baciti u vatru.

Zašto se ogoljujem, pitaš. Čemu se obraćam svijetu, hoćeš znati, kad on nije zainteresiran za istinu?

Istina voli da je iznesemo na svjetlost! Do kada ću inzistirati na suočavanju s arhitektima vlastitog jada?

Jad i arhitekti služe redu!

Kad počne tutanj konvoja, oni koji ga čuju mogu se usprkos svojim manama dobro osjećati. Ovo ih okajanje može ponukati pomirenju svojih nesavršenosti. Imamo pravo biti nesavršeni i osjećati se fantastično! Pri kraju možda izborim šansu da i sam konačno naučim balansirati osjećajima.

Vidio sam se, prognanika, pognutog pod teretom kako napredujem od Presidija do kafeterije „Tosca“ u talijanskoj četvrti na North Beachu. Daleko od Zagreba, konačno prihvaćam da su sva ograničenja samo u mojoj glavi, da sam razdvojen između svojeg razuma i osjećaja, moram racionalno pristupiti svojem problemu jer su sva rješenja u meni. Blokade postoje samo u mojoj glavi, svi otvoreni putovi jedino su u meni zatvoreni. Na meni je otključati vrata i krenuti...

Predugo sam bio zatvoren u boci i plutao nad vodom u snu iz kojeg sam odlagao svoj puni i pravi život. Mislio sam, na primjer, kada budem bolje, učinit ću važne stvari. Napraviti ću i to i ovo i ono, da, da, sve ću učiniti, ali samo kada se budem bolje osjećao.

Uvjeravao sam se kako ću se pomaknuti, oteti se svemu što me koči i krenuti čim mi bude samo malo bolje.

Zaklinjao sam se da ću prerasti to stanje kada se riješim svega, kada zaboravim na stvari i ljude koji su me držali u grču. Dok ojačam nad svime time, napraviti ću prave poteze, obećavao sam samom sebi.

Bila je to točka u kojoj nisam živio, nego boravio u svojevrsnoj čekaonici života kao da je usred ljeta u meni ostao proljetni mraz.

Stajao sam na peronu bez broja i u iščekivanju, a u takvim je situacijama čovjek sam sebi najgore društvo. Opasniji je i od jednih i od drugih dobronamjernika oko sebe, bez obzira na to što zna da mu je tijelo uglavnom tekuće, vodeno, a ono uvijek nađe put na ovaj ili onaj način. Moja je voda dugim stajanjem postala bara. Trebao sam vjetar i kretanje. Želio samizraziti potrebu za slobodom koja kasni, ali znao sam da stiže.

Morao sam promijeniti smjer, pobjeći. Koji je bio razlog da sam otišao? Koji razlog?! Jad? Tuga? Ljutnja? Bijes? Nije li to dovoljno?!

Koji to analgetik može pomoći boli od koje su mi kuće, livade i parkovi bliži, nego ljudi i njihovi novodobni strojevi?

Jedini način kako dobiti ono što želim, bio je biti toliko nesretan da više ništa nisam želio. Nekim čudom duh neba pokrenuo je duh mojeg tijela i počelo je. Našao sam se usred novog uzbudljivog grada. Nezavisnog, buntovnog, provokativnog, predivnog i očaravajućeg.

Korak po korak, lovio sam zalet i skočio s krova u kotlinu ne znajući letjeti. Trznuo sam tijelom i izazvao život koji je odgovorio i okružio me ljudima koji su znali i mogli pa sam kasnije uhvatio smjer u letu s njima.

Sreća ne dolazi sama od sebe. Važne su, naravno, i okolnosti, ali sreću sam ipak morao izazvati. Kad danas podignem oči prema nebu, vidim zapisane najljepše trenutke života. Ono što nije bilo lijepo i nije zavrijedilo tu visinu, palo je nekuda, utopilo se i izgubilo.